

Sygn. akt I PK 257/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa M. O.

przeciwko O. [...] Spółce z o.o. w P.

o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, ekwiwalent za urlop

wypoczynkowy i wydanie świadectwa pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Spółecznych w P.

z dnia 23 października 2015 r., sygn. akt VI Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 października 2015 r., sygn. akt VI Pa [...], Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w P. – w sprawie z powództwa M. O. przeciwko O. [...] Spółce z o.o. w P. o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, wydanie świadectwa pracy – między innymi oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w P. z dnia 29 stycznia 2015 r., sygn. akt IV P [...].

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Wskazano

między innymi, że „niezbędne jest dokonanie w niniejszej sprawie przez Sąd Najwyższy oceny oraz ewentualnie sformułowanie wniosków w zakresie relacji ustawy kodeks pracy (*lex generalis*) do ustawy branżowej - ustawy o ochronie osób i mienia oraz nałożonych tą ustawą na przedsiębiorcę obowiązków dotyczących organizacji ochrony danego obiektu, które bezpośrednio przekładają się i muszą się przekładać na sposób zatrudniania pracowników ochrony. Ocena Sądu Najwyższego wzajemnego oddziaływania obowiązków branżowych przedsiębiorcy w zakresie organizacji świadczenia usługi ochrony obiektu zgodnie z przepisami prawa oraz zatrudniania w rozumieniu art 22 k.p., zwłaszcza w świetle wielokrotnego pisemnego potwierdzenia woli pracownika ochrony zatrudnienia na podstawie umowy cywilnoprawnej, jest niezbędna do wydania sprawiedliwego wyroku w niniejszej sprawie...”; „W niniejszej sprawie jednak należy również stwierdzić, czy spełnienie obowiązków organizacji usługi ochrony nałożone na pozwanego przez ustawodawcę, w tym organizację zadań ochrony wykonywanych przez pracowników ochrony, stanowi zgodną z prawem realizację obowiązków koncesjonowanego przedsiębiorcy i jako takie nie realizują przesłanek określonych w art. 22 § 1(1) kodeksu pracy. Zatrudnianie powoda przez pozwanego pozbawione było bowiem cech typowych dla stosunku pracy i było zatrudnianiem o charakterze cywilnoprawnym wielokrotnie zaakceptowanym przez powoda, przy jednoczesnym przestrzeganiu ustawy o ochronie osób i mienia oraz aktów wykonawczych...”; „...Sąd Rejonowy i Sąd Okręgowy dokonały oceny w całkowitym oderwaniu od specyfiki branży ochrony, twierdząc, iż analiza w niniejszej sprawie przepisów ustawy o ochronie osób i mienia jest zbędna, gdyż przeważają cechy stosunku pracy, podczas gdy względna osobistość świadczenia, sposób zastępowania, obowiązki noszenia munduru, wypełniania książki służby, itp. nie mają nic wspólnego z kierownictwem, czy też podporządkowaniem określonym w art. 22 k.p., należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie wydano wyrok oczywiście błędny i niesprawiedliwy, co czyni niniejszą skargę oczywiście uzasadnioną. Ustawodawca w § 3 ust.1. pkt 7) Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych Administracji z dnia 27.05.1998 r. w sprawie dokumentacji wymaganej przy prowadzeń działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia oraz czasu przechowywania (Dz.U. z 1998 r., Nr 69, poz. 458) w brzmieniu do 31.12.2013 dopuszcza wprost

zatrudnianie pracowników ochrony na podstawie umów cywilnoprawnych, nakładając na przedsiębiorców w stosunku do tych osób - takie same obowiązki, bez względu na podstawę zatrudnienia”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; ewentualnie - w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej pozwanego, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych. Z ostrożności procesowej wniósł o nieobciążanie powoda kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, na rzecz pozwanego.

W skardze nie zawarto odrębnego wniosku co do zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego w zakresie trybu tzw. „przedsądu” z art. 398⁹ k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13 – LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zasadnicza wadliwość uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej polega na tym, że konstrukcja tegoż uzasadnienia nie stanowi próby wykazania przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Brakuje powiązania wskazanych przepisów prawa z juretryczną argumentacją, którą skarżąca wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej. Zamiast tego skarżąca domaga się między innymi dokonania przez Sąd Najwyższy „oceny oraz ewentualnie sformułowanie wniosków w zakresie relacji ustawy kodeks pracy (*lex generalis*) do ustawy branżowej - ustawy o ochronie osób i mienia oraz nałożonych tą ustawą na przedsiębiorcę obowiązków dotyczących organizacji ochrony danego obiektu, które bezpośrednio przekładają się i muszą się przekładać na sposób zatrudniania pracowników ochrony. Ocena Sądu Najwyższego wzajemnego oddziaływania obowiązków branżowych przedsiębiorcy w zakresie organizacji świadczenia usługi ochrony obiektu zgodnie z przepisami prawa oraz zatrudniania w rozumieniu art 22 k.p., zwłaszcza w świetle wielokrotnego pisemnego potwierdzenia woli pracownika ochrony zatrudnienia na podstawie umowy cywilnoprawnej, jest niezbędna do wydania sprawiedliwego wyroku w niniejszej sprawie...”; potrzeby oceny: „czy spełnienie obowiązków organizacji usługi ochrony nałożone na pozwanego przez ustawodawcę, w tym organizację zadań ochrony wykonywanych przez pracowników ochrony, stanowi zgodną z prawem realizację obowiązków koncesjonowanego przedsiębiorcy i jako takie nie realizują przesłanek określonych w art. 22 § 1(1) kodeksu pracy”. Takie twierdzenia uzasadnienia wniosku mogły być ewentualnie uzasadnieniem dla wykazania przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Nie przekonują one jednak o stanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, co bagatelizuje autor skargi w uzasadnieniu wniosku, że zgodnie z oceną zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji - zawarta przez powoda umowa miała stwarzać pozory umowy zlecenia i

elementy charakterystyczne dla tej umowy zawierała, ale sposób jej wykonywania był charakterystyczny dla umowy o pracę. Dla stwierdzenia, że pracownicze podporządkowanie pracownika pracodawcy występuje w treści stosunku prawnego z reguły wskazuje się na takie elementy jak: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, podporządkowanie pracownika regulaminowi pracy oraz poleceniom kierownictwa co do miejsca, czasu i sposobu wykonywania pracy oraz obowiązek przestrzegania norm pracy, obowiązek wykonywania poleceń przełożonych, wykonywanie pracy zmianowej i stała dyspozycyjność, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem kierownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 r., II UK 20/11 – OSP 2012/5/53).

W ocenie Sądu drugiej instancji w rozpatrywanej sprawie wszystkie te elementy występowały. Na pracownicze podporządkowanie wskazywało: określony czas pracy i miejsce wykonywania czynności, podpisywanie listy obecności, harmonogram (grafiki) służb, podporządkowanie pracownika kierownictwu pracodawcy w zakresie realizacji wykonywanych obowiązków, obowiązek wykonywania poleceń przełożonego, dokładne określenie miejsca i czasu realizacji powierzonego zadania oraz ich wykonywanie pod nadzorem. Nie było różnic w realizacji obowiązków i nadzorze w przypadku osób zatrudnionych w ramach umowy o pracę i umów cywilnoprawnych. Różnice wynikały jedynie z ilości godzin i przywilejów, jakie posiadali pracownicy zatrudnieni w ramach stosunku pracy. Wbrew zapisom umowy, osoby trzecie nie mogły zastępować powoda, który osobiście świadczył pracę. Innych pracowników ochrony nie można traktować jak osoby trzecie, a zamienianie się zmianami przez pracowników za zgodą pracodawcy jest praktykowane w stosunkach pracy przy pracy zmianowej. Powód nie decydował sam o dniach i godzinach pełnienia służby – służby pełnił zgodnie z grafikiem ustalonym ogólnie, a zamiany służb między pracownikami odbywały się za zgodą przełożonego. Miał on jedynie pewien wpływ na ustalanie grafiku przekazując koordynatorowi swoje sugestie odnośnie preferowanych dni pracy. Ostateczny kształt grafiku zależał jednak od kierownictwa Spółki. Według Sądu drugiej instancji w treści stosunku prawnego łączącego strony przeważały cechy charakterystyczne dla stosunku pracy określone w art. 22 § 1 k.p. (wykonywanie za

wynagrodzeniem pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę). Sposób wykonywania pracy przez powoda odpowiadał cechom stosunku pracy. Bezspornym było w sprawie, że pracę w zakresie usług ochrony osób i mienia można wykonywać zarówno na podstawie umów o pracę jak i umów cywilnoprawnych – pracownicy ochrony byli zatrudniani przez pozwaną w ramach takich różnych umów. Sama możliwość takiego odmiennego zatrudnienia nie niweczy jednak oceny, że praca powoda jako spełniająca charakterystyczne cechy stosunku pracy powinna być zakwalifikowana jako zatrudnienie w ramach stosunku pracowniczego określonego w przepisach kodeksu pracy.

Autor skargi nie przedstawia odpowiedniej argumentacji, która przekonałaby o oczywistej zasadności jego skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

aw